

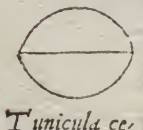
Decima octava figura oculum à palpebris liberatum, atque ex sua in caluaria sede erutum, nuda cum ipsius musculis nondum disunctis à latere exprimit. atque in neruum indicat uisorium, & 2. musculi oculum mouentes, & 3. adherentē oculi tunicam, & maiorem oculi circulum seu iridem, ubi adhuc membrana desinit, corneaeq; tunicae pertinacissime adhaeretur. 4. autem sedem notabit, è regione pupillae seu minoris circuli consistentem.

Decima nona figura anteriorē oculi integri, & à palpebris tantum liberi sedem exprimit. atq; hic 5. carunculam insinuat, in maiori oculi sedis angulo repositam. 6. uero 7. & 8. deinde, idem hic atque in praecedente figura indicant. Ceterum si alicui oculi enarrationem ab extimis ipsius partibus persequi uisum sit, is inuerso oculi figurarum ordine decimā nonam secundae loco habebit, & decimā octauam tertiae, atq; ita deinceps.

Oculorum
situs.

Oculi constructio
et o qui enar-
randa.

Humor cry-
stallinus.

Tunica ce-
pis modo pel-
lucida, anterio-
riq; humoris
crystallini se-
di obnata.

Vitreus
humor.

RATIONEM formationis capitis primo libro perquirentes, oculorum situm, qui neminem latet, descripsimus. in secundo autem libro oculorum numerum & mouentes ipsos musculi, uti & palpebrarum quoque naturam necessariò edocuimus. In praesentia uero oculi sphaera modò exactè rotundi constructionem enarraturis, eam à centro aut ab ultima ipsius circumferentia auspicari integrum erit: perinde ac si oui constructionem quis, ab ipsius luteo ad albū, & dein ad tenuem membranulā albo obductā, & postea ad putamen crustam uel aggredere: aut à crusta ad tenuem eam membranulam, ac dein ad album, & hinc ad luteum enarratio fieret. Pari prorsus modo quo mundi partes, aut à terra ad aquam, aërem, ignem, lunae cœlum, ac sic deinceps ad extremum usq; cœlū, aut ab hoc cœlo ad centrū usque mundi, ipsam uidelicet terram, recenseremus. Mundo namq; & ouo oculi fabrica quod ad constructionem spectat, cōferri potest. Quam quo exactius tradatur, eademq; postmodū memoriae firmitus haereat, à centro primū ad extimā superficiē, & postmodū ab hac ad illud pertractabimus. Est itaq; oculi centrū humor, quem Graeci *λεπτομασδόν* uocant, uti & nos quoque, qui & glaciale illū nuncupamus, à similitudine nimirū quam cum lucidissima glacie & exactissimo crystallo obinet, nō quidem in consistētia aut duritie, uerū in colore, seu luce potius & pelluciditate. Est enim is humor optimi crystallo modò pellucidissimus, & omnia quibus iam exemptus uitri alicuius modo imponitur impense quorundā specillorū ritu adaugens. Consistentia autē ea constituitur, ut ab oculo liberatus nō defluat, sed ipsius rotundā formam molliusculae ceræ ritu seruet. Atque haec non exactè rotundum exprimit globum, sed & anteriori & posteriori parte leuiter non secus compressum, quā si ex ligni globi medio secundum lineas aequidistantes orbem crassiusculum serra exemisses, & dein duas globi partes denuò conglutinaffes, adeo ut praesens humor in anteriora & posteriora minus protuberet, quā secundum orbem in latera, & superius & inferius quodammodo ad lentis similitudinem. unde etiam hunc humorem *φακωσδόν* Graecis nuncupatū fuisse arbitror, etiam si nescio quam oculi tunicam alij ita uocare uideatur. Superficie constat laui & insigniter lubrica. Vniuersae ipsius anteriori sedi tunica obnata inftar tenuissimae ceparum pelliculae, cuiusmodi inter crassiores ceparum orbes reperimus, tenuis & exactissimè pellucida, at haec tunica eius generis ceparum pelliculae durior est, ac (ut dicebam) toti anteriori humoris crystallini sedi obducitur, nulla parte posteriorē ipsius sedem cōtingens, sed inibi finiēns, ubi crystallinus humor amplissimus cernitur: & ipsius capaciore consisteret circulus, si illum multis aequedistantibus circulis, seu lineis orbiculatim obuolutum fingeremus. Huic tuniculae nullum priuatim nomen inditum esse uidetur, nisi fortè à cōtinuarum araneae telarum imagine hanc *ἀρακωσδόν* Graeci uocauerint. responder enim tenuitate, quamuis neuitquam robore & duritia, illis aranearū telis. Ego illam inter disseccandum, uti iam dixi, ceparum tenuissimis, ac pariter pellucidissimis membranulis cōfero: cornu etiam illam collaturus, si modò cornu in laminas diuisum tam tenue ac pellucidum & leue, atque haec est tunica, reddi posset. Tunicae enim huius substantia à cornu substantia nihil differt. Sit igitur praesens tunica secundum in oculi constructione nobis enarratum corpus, quod quidem anteriori tantum centri, hoc est humoris crystallini parti, obducitur, ac uelut semiglobus tantum in oculi fabrica censendum uenit. Porro posterior humoris crystallini sedes, dicta nuper tunica nō obiecta, in alio continetur humore, qui inftar medij globi in posteriore oculi sede copiosus reponitur, uulgari quidem albo uitro iam refrigerato colore seu luciditate correspondens. non enim adeo lucidus est, atque crystallinus humor, aut exactissimū crystallum. Consistentia autem, humore crystallino longè mollior uisitur: & ab oculo exemptus, suum terminum formam uel neuitquam seruat, quamuis interim aquae modò non defluat, sed ita consistat, quemadmodum uitrum in fornacibus fufum, & ferreis can-

nalibus, quibus id ab artificibus à fornace eximitur, obuolui cernimus quidem ita ignito, consistentia hic humor congruit: at non colore seu lumine uti prius dixi, refrigerato uitro luciditate respōdeat, fufum autem uitrum quā similitudinem uideamus. Quando itaq; praesens humor cōsistentiam rem refrigerato & formato iam uitro respōdet, uelut *ἀρακωσδόν* Graecis, nobis in oculo reponitur semiglobo similis est, cuius plana superficies oculi runda autē seu conuexa in posteriora protenderet: & in cuius anteriori ciei medio sinus imprimeretur tantus, quanta posterior humoris crystallini quē humoris uitreo ita immittitur, ac si globum in aqua natantem cerni exactè in aquam mergitur, altera supra aquam conspicua, atque ut in aqua nihil mediat, ita quoque inter crystallinum & uitreum nihil prorsus humores inuicē secus cōmittuntur, quā globus aliquis in duriuscula. Porro reliquae regionis sedis anterioris uitrei humoris crystallino non quādam obduci, suo loco dicam, quae cilijs palpebrarum uel pilis affinitatem lineae modò crystallino humoris, ubi is amplissimus est, adnasci debet. inuolucrum mihi uenit enarrandum, quo posterior uitrei humoris sedem quāque nerui uisoria substantia in quarto libro constituere dicta est. Nō tenui, duraq; cerebri membranā, & aliquot uenis arterijsq; cōcomitatur. sedem fertur, ac illi non nihil uersus externum oculi latus implantatur, ipsa lucrum iam enarrandum dissoluta, tenuis autem membrana nerui sub aliā degenerat oculi tunicā, quae uuea uocabitur, & dura quoque membrana dicitur, & uenae quoque & arteriae (uti seriatim enarrabo) oculi cōcomitantur. Quum primū itaque nerui uisoria substantia in oculum mergitur, mox in latum quoddam inuolucrum posteriori uitrei humoris sedi obducitur oculi sedem in anteriora pertinet, & extremè gracilibus, sed interim cōcomitantur arterijs intertexta. Hae uenulae à tunicae radice antrosum ductae ipsi expmum neruus ille dilatatur. Ceterum Galenus in decimo de Partium usu in plerisq; tunicae nomine nō dignari: forsitan quod ceterarum tunicarum non sit, sed mollis, & ueluti mucor aliquis ex naribus prociens. quum secantibus in unum colligitur, atque à sua radice propender, mucorem, aqua quapiā dilutā refert. nō enim ita solidum crassumq; ac cerebri substantia uero sit, siue tunica nuncupandū ueniat, siue minus, constat Galenum cōprocratis & Platonis decretis, & item in octauo de Partium usu hoc inuolacris. Neque ego scio quod nomen illi aptius quā inuolucrum, aut tunica uti diximus, toti posteriori sedi humoris uitrei proximè obducatur, illurque tenuis oui pellicula oui album tunc cōtinere diceremus, quum dimellectam & adhuc oppleram manibus seruaremus. Est enim hoc inuolacrum quo comparandum, aut minori piscatorum reti, quod uni acced ex ampla basi dimidiati globi modo in obtusum mucronem fertur. Ab imagine arbitror praesens inuolucrum Graecis *ἀρακωσδόν* nuncupatum, non autem plexum refert, quum undiq; sibi sit continuum. Nisi fortè ipsi intertextas, quis reti assimilandas cōtenderet. Haec itaq; quatuor duos nimirum humores, & totidem tunicas: ac proinde iam merito ea quae à tenui membrana nerui uisoria substantiam concomitantem producit haec membrana simul cum neruo oculum subit, in tunica degenerat ad bi modo, ut ita dicam, pertinentem. non enim uti nuper cōmemorata tunicam ducebat substantia, posteriorem oculi sedem solum occupat, uerū & anteriori, & in tota posteriori oculi sede proximè tunicam inuestit, à nerui substantia horum contactu prorsus nihil mediat, neq; ambo etiam inuicem aliquo tactu committuntur, quā autem praesens tunica à tenui membrana cōfusa sedi obducitur, interna sua superficie undiq; humorem cōtingit & cōplectitur, & albuginem uocari paulo post audies. Externa uero huius tunicae superiora proximè obducuntur, quā à dura membrana uisoria obducta proninter eas duas interuenit, sed ita inuicem cōmittuntur, quemadmodum du succingit in nerui uersus oculum progressu. Verū id priuatim huic tunicae nalcitur membrana accidit, quod exacti globi modo prorsus nō sit rotu-